

## กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ที่อนุมัติเงินทุนสนับสนุนสำหรับการทำวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนคณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของวุฒิสภา ที่ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้ลุล่วงไปด้วยดี

นอกเหนือจากนี้ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ศึกษาข้อมูลทั้งหลายเกี่ยวกับการแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่คณะผู้วิจัยได้ค้นคว้าและนำมาใช้อ้างอิง รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้เคยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ยกมาอ้างอิงประกอบ

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้คำปรึกษา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์แก่งานวิจัยนี้ในแง่มุมต่างๆ และขอขอบพระคุณผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ที่คอยให้กำลังใจแก่คณะผู้วิจัยทุกท่าน  
ท้ายสุดคณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่สนับสนุนงานวิจัยครั้งนี้

ผศ.ดร.ผดุงศักดิ์ รัตนเดโช

29 พฤษภาคม 2549

## คำนำ

แนวคิดการรวมตัวเป็นรัฐนั้นหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชนในรัฐ ถือว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญไม่น้อยกว่าหน้าที่การสร้างความมั่นคงของรัฐ จะเห็นได้ว่าในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ได้ทรงริเริ่มพัฒนาการคมนาคม สื่อสารต่างๆ ของสยามประเทศ ให้นำสมัยเหื่อนานาประเทศ อาทิ ทรงจัดตั้งการรถไฟ และการไปรษณีย์ ทั้งนี้ นอกเหนือจากเพื่อความมั่นคงของรัฐ ในด้านการเคลื่อนย้ายกำลังพลและการถ่ายทอดคำสั่งต่างๆ ยังบังเกิดผลให้ประชาชนสามารถเดินทางและส่งข่าวสารถึงกันได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้นภายหลังองค์รเหล่านี้ได้ถูกปรับเปลี่ยนเป็นรัฐวิสาหกิจ ด้วยเหตุผลหลักที่ถูกกล่าวอ้างถึงก็คือ เพื่อให้เกิดการบริหารที่คล่องตัวขึ้นกว่าการเป็นองค์กรภาครัฐเต็มรูปแบบ

แต่เมื่อเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจกับประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2527 กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ได้กำหนดนโยบายว่า ประเทศไทยต้องดำเนินการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ไทยจึงเริ่มดำเนินการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ โดยดำเนินการทีละขั้นตอน ทั้งนี้เพื่อลดกระแสการต่อต้านอย่างรุนแรงที่อาจเกิดขึ้น โดยครั้งนั้นรัฐบาลพยายามดำเนินการแปรรูปองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

และเมื่อเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจกับประเทศไทยอีกครั้งเมื่อ พ.ศ. 2540 ครั้งนี้กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ซึ่งรัฐบาลไทยตัดสินใจเลือกที่จะเป็นลูกหนี้ ได้ตอกย้ำนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ยิ่งขึ้นกว่าเมื่อ พ.ศ. 2527 โดยเหตุผลว่ารัฐบาลไทยควรขายทรัพย์สินออกไปเพื่อนำมาดำเนินการชำระหนี้

อย่างไรก็ตามกระแสคัดค้านได้เกิดตามมาอย่างรุนแรงกว่าเมื่อ พ.ศ. 2527 โดยหลายฝ่ายเสนอว่า การขายทรัพย์สินของรัฐจะส่งผลให้ต่างชาติสามารถเข้ามาถือครองกิจการสาธารณูปโภคต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอาจทำให้ราคาของการให้บริการสูงขึ้นแต่บางฝ่ายก็สนับสนุนว่าจะทำให้เกิดการนำความรู้ทางการจัดการสมัยใหม่มาใช้ให้เกิดการพัฒนาองค์กรเหล่านี้

ดังนั้นคณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของวุฒิสภา จึงมีความประสงค์ให้ทำการศึกษาวิจัยผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ: ข้อดี ข้อเสีย อย่างไรก็ตามงานศึกษาวิจัยนี้จะไม่ชี้ชัดลงไปว่าการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ดีหรือไม่ เพียงแต่นำเสนอผลการศึกษาทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติ เพื่อช่วยในการตัดสินใจของรัฐบาล

คณะผู้ศึกษาวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานศึกษานี้จะบังเกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติ โดยเป็นแนวทางเพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้องจิงรัฐบาลและเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งแก่ประเทศและประชาชนชาวไทย